

Dansk elitesport i fremgang – men New Zealand klarer sig langt bedre!

Af professor Klaus Nielsen, Birkbeck, University of London, og senioranalytiker Rasmus K. Storm, Idrættens Analyseinstitut

Indledning

Både Team Danmark og DIF har ved årsskiftet givet udtryk for gedigen tilfredshed med elitens resultater i 2011. Dansk elitesport vandt betydeligt flere medaljer ved VM og EM i 2011 end i det senest umiddelbart sammenlignelige forolympiske år, 2007.

Fremgangen gælder, uanset om man kun ser på Team Danmark-støttede sportsgrene eller på alle discipliner inklusive idrætsgrene, der ikke er på det olympiske program.

Team Danmark fremhæver således, at Team Danmark-støttede sportsgrene i 2011 tilsammen vandt 63 medaljer ved VM og EM, hvilket er mere end en fordobling i forhold til 2007, hvor det kun blev til 28 medaljer.

Idrætsorganisationerne betoner desuden samstemmende, at 'bredden i toppen' er markant forbedret. Medaljehøsten var således i 2007 fordelt på 11 sportsgrene, hvilket i 2011 var forøget til 19. Det samlede antal VM- og EM-medaljer i alle discipliner i alle sportsgrene steg også, omend mindre markant. I 2007 var medaljehøsten 93, mens det samlede antal medaljer i 2011 var på 110 og altså næsten 20 pct. højere.

DIF's OL- og elitechef, Jesper Frigast Larsen, manede dog samtidig i DIF's officielle pressemeddelelse til forsigtighed mht. forventninger til næste års OL i London:

"Når det gælder de vigtige OL-discipliner, har vi i 2011 – ligesom i 2007 – kun en enkelt VM- eller OL-guldmedalje, nemlig Jeanette Ottensens flotte VM-sejr i 100 fri i svømning. Det er nok i underkanten af det forventede i et før-olympisk år, hvor der har været VM eller EM i næsten alle i olympiske discipliner".

Her vil vi se nærmere på dansk eliteidræts niveau i OL-disciplinerne og med udgangspunkt i resultater ved VM, EM o.lign. i OL-disciplinerne i 2011 se på udviklingen i internationale styrkeforhold siden OL i 2008.

Hvordan måler man elitesportens konkurrenceniveau?

Man kan måle dansk elitesports internationale niveau på mange måder, og der findes ingen målestok, der objektivt er den bedste. Man kan se på samlet antal medaljer. Man kan se på summen af medaljepoint, hvor hver medalje tildeles forskellige point efter valør. Man kan se på topplaceringer (f.eks. top-8 placeringer med forskellige point efter placering). Man kan medtage alle idrætsgrene og alle discipliner. Man kan alternativt være mere selektiv og kun medregne idrætsgrene, hvor det internationale konkurrenceniveau er højt. Man kan f.eks. vælge kun at medtage discipliner, der er på programmet ved det kommende OL.

Idrættens Analyseinstitut måler i samarbejde med Birkbeck, University of London årligt dansk eliteidræts internationale konkurrenceevne ud fra sådan mere selektiv målestok. Formålet er at nuancere DIF og Team Danmarks opgørelser og at bidrage til en mere nuanceret samlet vurdering.

Opgørelsesmetoden giver samtidig muligheder for mere systematiske sammenligninger af danske resultater fra år til år og kan endvidere danne basis for konsistente internationale sammenligninger. I oversigten medregnes resultater (både medaljer og top-8 point) fra VM i alle discipliner, hvor der i årets løb er afholdt VM på tilsvarende vis, som det vil komme til at foregå ved det kommende OL. I discipliner, hvor der ikke er afholdt VM i 2011, medregnes i stedet resultater fra tilsvarende konkurrencer såsom World Cup. I andre tilfælde medregnes placeringer på verdensranglisterne.

Resultaterne bearbejdes, så antal medaljer og antal deltagere pr. nation svarer til det, der gælder ved OL. Der medregnes imidlertid ikke resultater fra kontinentale mesterskaber såsom EM. Dette kan opfattes som problematisk, eftersom konkurrenceniveauet ved EM i nogle tilfælde er fuldt på højde med VM. Hvis resultater fra EM medregnes, indbygges imidlertid en skævhed i beregningen, eftersom ikke alle idrætsgrene har både VM og EM samme år. Hvor det er tilfældet, sker der således dobbeltregning i relation til andre OL-discipliner. Fordelen ved beregningsmåden er, at der således inddrages bearbejdede resultater og i nogle tilfælde verdensranglistepaceringer på en måde, der er umiddelbart sammenlignelig med OL-resultater. Det opgøres således år for år, hvordan årets resultater kan oversættes til et imaginært OL, og opgørelserne pr. nation og over tid kan direkte sammenlignes.

Beregningsmetoden er mere udførligt beskrevet sidst i artiklen. Nedenfor er vist medaljetagerne ved et imaginært OL i 2011.

Danske medaljevindere ved et imaginært OL 2011ⁱ

Guld: Jeanette Ottesen (svømning, 100 m fri)
Guld: Caroline Wozniacki (tennis, damesingle)
Sølv: Lotte Friis (svømning, 800 m fri)
Sølv: Herrelandsholdet (håndbold)
Bronze: Peter Gade (badminton, herresingle)
Bronze: Jonas Høgh-Christensen (sejlsport, finnjolle)
Bronze: Emil & Simon Toft Nielsen (sejlsport, 49'er)

Øvrige top-8 placeringer:

4. Pål Joensen (svømning, 1500 m fri) (Færøerne)
4. Damelandsholdet (håndbold)
5. Lotte Friis (svømning, 800 m fri)
5. Letvægtsdobbeltsculler, mænd (roning)
5. Letvægtsfirer, mænd (roning)
5.-8. Bo Søderberg & Anders Hoyer (beachvolley, mænd)
5.-8. Hans-Kristian Vittinghus (badminton, herresingle)
5.-8. Tine Baun (badminton, damesingle)
5.-8. Mathias Boe & Carsten Mogensen (badminton, herredouble)

- 5.-8. Mads Conrad-Petersen & Jonas Rasmussen (badminton, herredouble)
- 5.-8. Joachim Fischer Nielsen & Christinna Pedersen (badminton, mixeddouble)
- 6. Jeanette Ottesen (svømning, 50 m fri)
- 6. Rikke Møller Pedersen (svømning, 100 m brystsvømning)
- 6. Stine Nielsen (skydning, standardriffel)
- 7. Rikke Møller-Pedersen (svømning, 200 m brystsvømning)
- 7. Jakob Fuglsang (cykling, enkeltstart)
- 8. 4 x 100 m fri kvinder (svømning)
- 8. Letvægtsdobbeltskuller, kvinder (roning)
- 8. Lasse Nielsen & Casper Nielsen (kano & kajak, 200 m K2)
- 8. Henriette Engel Hansen (kano & kajak, 500 K1)
- 8. Hold, kvinder (bueskydning)

Kontinuitet: Samme medaljehøst som i 2008

Opgørelsen viser, at Danmark ville have vundet 2 guld-, 2 sølv- og 3 bronzemedaljer, hvis der havde været OL i 2011. Det er to medaljer flere, end DIF inddrager i deres opgørelse. Caroline Wozniacki er medregnet som guldvinder i tennis, da hun sluttede som nr. 1 på årets verdensrangliste. Dertil kommer, at Jonas Høgh-Christensen regnes for bronzevinder i finnjolle, selvom han ved VM kun sluttede som nr. 4. Foran ham sluttede imidlertid to britiske sejlere, og kun den ene kan stille op ved OL.

Medaljehøsten er fuldstændig identisk med Danmarks medaljehøst ved OL 2008.

Umiddelbart bekræftes således en tendens til kontinuitet. Danske OL-resultater har over årene været unikt stabile. Danmark har vundet i alt 6-8 medaljer ved 10 af de 15 OL, der er afholdt fra og med 1952, og i fire af de øvrige fem OL har medaljehøsten været på næsten samme niveau (3-5 medaljer). Kun OL i 1972, hvor Danmark blot vandt en enkelt medalje, afviger fra mønstret. Ved alle de seneste fem OL har Danmark vundet 6-8 medaljer, så stabiliteten synes at være tiltagende. Ingen andre lande har oplevet en sådan resultatmæssig stabilitet.

Dansk eliteidræt er således tilsyneladende kendetegnet ved, at niveauet fastholdes uændret fra OL til OL. Der er rent historisk næsten altid tale om enten et forestående OL-værtskab eller et foregående markant svækket præstationsniveau, når en nation opprioriterer sin eliteidrætsstøtte. Det samme gælder Danmark. Team Danmark blev således oprettet efter to olympiske lege, 1972 og 1976, hvor det danske resultatniveau var lavere end på noget andet tidspunkt. Bortset fra denne særlige situation gælder det formentlig, at den danske resultatmæssige stabilitet er en af årsagerne til, at der ikke har været større politisk pres for ændringer siden da.

Markante udsving 2009-2011

Billedet af stabilitet er imidlertid ikke det, der aftegnes, når man kigger nærmere på resultaterne i årene mellem OL. Her har der været svingninger, der ikke har givet sig udslag ved de efterfølgende OL. I årene 1997-99 var de danske resultater således på meget højt niveau (12 medaljer pr. år i gennemsnit). Det slog imidlertid ikke igennem i form af en forøget medaljehøst ved OL i 2000. Præcis det modsatte gjorde sig gældende ved OL 2004,

hvor resultatniveauet var markant bedre end i årene 2001-03. Årene efter OL i Beijing har også været præget af betydelige svingninger. Resultaterne ved VM o. lign. i det danske sportsår 2009 – der udgør et historisk højdepunkt resultatmæssigt – ville have givet hele 11 medaljer (4 guld, 3 sølv, 4 bronze), hvis der havde været OL i det år. I 2010 var medaljehøsten anderledes beskeden. Det blev kun til fire medaljer (1 guld, 1 sølv, 2 bronze). I år blev det så til syv medaljer, svarende til gennemsnittet af de to foregående år.

Grund til optimisme

Der er dog tegn på et moderat stigende niveau for dansk eliteidræt, og det er ikke urimeligt at forvente resultater ved OL i London på samme niveau som i år eller lidt højere. Et af disse tegn er udsigten til et betydeligt højere antal danske deltagere ved OL i London end ved de seneste tre olympiske lege. På baggrund af årets resultater, herunder de kvalifikationskonkurrencer der er afholdt i årets løb, kan forventes 105-108 danske deltagere i London. Hermed brydes en faldende tendens fra de seneste fire OL, hvor deltagerantallet har været henholdsvis 119, 97, 92 og 84.

Nåleøjjet for OL-deltagelse er blevet mindre. Eftersom det nu er nødvendigt at kvalificere sig til OL enten via kvalifikationskonkurrencer, ranglisteplaceringer eller præstationskrav, er der ingen lette veje til deltagelse, og et forøget antal deltagere afspejler et reelt stigende niveau. Hovedparten af forklaringen på det forventet stigende deltagertal er dog, at begge håndboldlandshold kan forventes at kvalificere sig til OL i London. Hvis der ses bort fra det, vil det forventede deltagertal ikke blive ret meget højere end ved de tre seneste OL.

Der er dog også en anden målestok, der viser et stigende niveau for dansk eliteidræt. Det gælder opgørelsen af top-8 point (hvor 8 point gives for en 1. plads, 7 point for en 2. plads, ..., 1 point for en 8. plads). Nedenstående oversigt viser samtlige danske top 8-resultater i perioden 1988-2011.

Pointstillingen (Top-8) 1988-2011ⁱⁱ

	1988	1992	1996	2000	2004	2006*	2007*	2008	2009*	2010*	2011*
USA	959 (2)	1067 (2)	985 (1)	1001 (1)	1032 (1)	1057 (1)	1073 (1)	1068 (1)	968 (1)	1037 (1)	964 (1)
Kina	315 (8)	525 (4)	573 (4)	580 (4)	672 (3)	759 (3)	868 (2)	967 (2)	800 (2)	867 (3)	924 (2)
Rusland	#	#	729 (3)	866 (2)	869 (2)	912 (2)	849 (3)	806 (3)	783 (3)	885 (2)	885 (3)
Tyskland	523 (4)	891 (3)	765 (2)	721 (3)	624 (4)	639 (4)	677 (4)	499 (5)	675 (4)	602 (4)	596 (4)
Storbrit.	338 (7)	283 (11)	200 (17)	337 (8)	385 (8)	421 (8)	482 (6)	498 (6)	534 (5)	567 (5)	596 (4)
Frankrig	270 (10)	420 (5)	444 (5)	502 (6)	420 (6)	460 (6)	482 (6)	475 (7)	465 (6)	507 (6)	499 (6)
Australien	241 (12)	292 (9)	440 (6)	623 (4)	553 (5)	516 (5)	526 (5)	514 (4)	417 (7)	444 (7)	456 (7)
Japan	172 (16)	260 (14)	209 (15)	236 (14)	387 (7)	354 (9)	315 (9)	330 (9)	314 (10)	438 (8)	402 (8)
Italien	237 (13)	262 (13)	386 (7)	401 (7)	353 (9)	445 (7)	447 (8)	359 (8)	381 (8)	340 (9)	333 (9)

Sydkorea	286 (9)	281 (12)	285 (9)	300 (11)	326 (10)	242 (12)	244 (13)	289 (10)	303 (11)	295 (10)	273 (10)
Spanien	67 (23)	287 (10)	211 (14)	208 (19)	284 (12)	236 (15)	249 (12)	246 (14)	328 (9)	251 (11)	200 (16)
Ukraine	#	#	294 (8)	318 (9)	318 (11)	337 (10)	240 (14)	276 (11)	239 (12)	237 (12)	271 (11)
Canada	197 (15)	214 (16)	235 (11)	222 (17)	225 (17)	178 (18)	185 (18)	253 (13)	227 (14)	235 (13)	234 (12)
Ungarn	353 (6)	339 (6)	232 (12)	212 (18)	228 (16)	226 (17)	240 (14)	161 (19)	225 (15)	217 (14)	199 (17)
Polen	218 (14)	233 (15)	229 (13)	223 (16)	184 (20)	308 (11)	273 (10)	215 (15)	237 (13)	201 (15)	224 (13)
Cuba	#	328 (7)	256 (10)	310 (10)	245 (13)	231 (16)	187 (17)	253 (12)	217 (17)	200 (16)	148 (22)
Holland	137 (18)	169 (19)	208 (16)	275 (13)	230 (14)	237 (14)	270 (11)	211 (16)	220 (16)	191 (17)	216 (15)
Hviderus.	#	#	199 (18)	234 (15)	192 (19)	241 (13)	193 (16)	206 (17)	172 (18)	184 (18)	221 (14)
Kenya	85 (21)	73 (25)	86 (27)	90 (29)	67 (36)	123 (24)	103 (24)	143 (22)	121 (24)	178 (19)	168 (20)
Brasilien	67 (23)	59 (26)	140 (21)	122 (22)	135 (22)	158 (20)	153 (20)	178 (18)	163 (19)	162 (20)	180 (19)
New Zea.	115 (19)	129 (20)	76 (30)	63 (39)	96 (28)	100 (27)	122 (21)	123 (24)	121 (24)	146 (21)	190 (18)
Tjekkiet	?	?	106 (25)	101 (26)	121 (24)	145 (21)	119 (23)	90 (27)	102 (29)	137 (22)	138 (23)
Sverige	156 (17)	182 (18)	138 (22)	145 (20)	127 (23)	191 (19)	122 (21)	106 (25)	109 (27)	121 (23)	118 (26)
Tyrkiet	?	?	?	76 (33)	97 (27)	71 (33)	91 (29)	60 (39)	118 (26)	120 (24)	90 (30)
Jamaica	?	?	?	68 (37)	79 (29)	97 (28)	98 (27)	124 (23)	135 (23)	118 (25)	101 (29)
Rumænien	249 (11)	295 (8)	186 (19)	280 (12)	224 (18)	140 (22)	154 (19)	149 (21)	140 (22)	115 (26)	116
Aserbaj.	#	#	#	#	#	#	#	18 (31)	141 (21)	106 (27)	136 (24)
Kasakh.	#	#	102 (26)	116 (24)	119 (25)	125 (23)	100 (25)	152 (20)	108 (28)	97 (28)	149 (21)
Danmark	70 (22)	79 (24)	108 (24)	92 (29)	98 (26)	85 (30)	71 (33)	87 (28)	146 (20)	84 (32)	112 (28)
Kroatien				29 (57)	52 (44)	53 (44)	56 (39)	60 (39)	78 (35)	73 (33)	57
Portugal				27 (59)	44 (51)	39 (54)	50 (47)	28 (60)	48 (49)	69 (36)	46
Norge	59 (26)	86 (23)	83 (29)	80 (31)	68 (33)	63 (35)	55 (40)	94 (26)	68 (39)	67 (37)	67 (34)
Bulgarien	394 (5)	194 (17)	176 (20)	121 (23)	140 (21)	105 (25)	100 (25)	62 (37)	43 (51)	67 (37)	74
Grækenl.	?	?	116 (23)	142 (21)	230 (14)	103 (26)	83 (30)	44 (50)	85 (32)	61 (39)	82 (31)
Schweiz	59 (26)	53 (30)	76 (30)	115 (25)	70 (32)	95 (29)	81 (31)	85 (29)	79 (34)	57 (41)	71 (33)
Belgien	?	?	?	62 (40)	64 (38)	73 (32)	51 (45)	45 (49)	57 (43)	46 (47)	54 (41)
Østrig	?	?	?	72 (34)	63 (39)	70 (34)	55 (40)	77 (30)	68 (39)	45 (48)	48 (44)
Finland	64 (25)	101 (21)	45 (?)	48 (47)	21 (66)	26 (58)	48 (48)	51 (45)	35 (59)	34 (54)	6 (85)
Irland				14 (67)	11 (77)	20 (67)	28 (60)	38 (57)	25 (62)	14 (66)	31 (53)
Island				13 (68)	6 (89)	0	1 (110)	7 (85)	0	6 (86)	3 (100)

Sovjetunionen	1317 (1)	1200 (1)	#	#	#	#	#	#	#	#	#
DDR	937 (3)	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
Jugoslavien	111 (20)	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#

Tabel: Top-8 point ved sommer OL 1988-2008 samt VM el. lign. i OL-discipliner 2006-07 og 2009-2011, Udvalgte nationer (tal i parentes indikerer rangeringen i nationskonkurrencen).

Som det fremgår, giver det 112 top-8 points. Dette er det højeste samlede antal danske top-8 point siden årene 1996 med undtagelse af jubelåret 2009 (146 point). Siden har der været en klar langsigtet tendens til faldende antal top-8 point, og resultaterne i 2010 tydede på, at dansk eliteidræt var tilbage på tilbagegangssporet siden det usædvanligt succesfulde 2009, men årets resultater tyder snarere på et brud på den tilbagegangstendens, der har været tydelig gennem det seneste tiår.

Svømmesporten er topscorer

Det er interessant, at årets helt store danske pointsluger er svømmesporten, der er en af de mest udbredte sportsgrene på verdensplan med skarp international konkurrence. Blandt de traditionale danske paradesportsgrene var håndbold og badminton også topscorere, og rosporten holdt også niveauet med tre top-8 placeringer. I sejlsport er niveauet fortsat en del under det, vi har været vant til frem til omkring 1990, men placeringerne ved VM i Perth repræsenterer en pæn fremgang i forhold til de seneste års magre resultater. Kun cykelsporten var i 2011 under vanligt niveau.

Danmark vinder også medaljer og har topplaceringer i sportsgrene, der ikke hører til dansk elitesports traditionelle styrkepositioner. I 2011 var der således top-8 placeringer i beachvolley og bueskydning. Noget tyder på, at den danske model ikke kun er i stand til at fastholde niveauet i de sportsgrene, hvor den danske elite traditionelt har været konkurrencedygtig, men også skaber betingelser for, at særlige talenter i andre sportsgrene kan komme til tops, uden at det sker med udgangspunkt i et historisk funderet stærkt elitemiljø.

Kina er på vej til at detronisere USA for alvor

Internationalt er der i konkurrencen mellem sportens stormagter nogle interessante tendenser. Kina blev på hjemmebane i 2008 bedste nation i medaljetabellen, men vandt færre medaljer end USA og blev med klar marginal nr. 2 efter USA i pointstillingen (top-8 point). I 2009 og 2010 var Kina klart efter USA, og sidste år var også Rusland højere rangeret end Kina mht. top-8 point.

Kineserne påbegyndte efter OL i 2008 en ny opbygningsperiode og holdt sig væk fra VM i flere sportsgrene i 2009. I 2010 satsede man mere på Asian Games, men i år er kineserne vendt tilbage med fuld musik. Medaljehøsten og samlet antal point er fortsat ikke helt på højde med 2008, men Kina er nu ikke kun bedst i medaljetabellen (se tabel 3), men vinder også flere medaljer end USA, og afstanden til USA mht. top 8-point er reduceret fra 104 i

2008 til 40 i 2011. Magtskiftet i elitesportens absolutte top vil formentlig blive yderligere konsolideret ved OL i 2012.

USA's medaljehøst og placeringspoint var til gengæld i 2011 lavere end på noget andet tidspunkt siden 1988, hvor antallet af medaljesæt var 15 pct. lavere end i dag, mens pointsummen kun var fem point lavere. USA vinder fortsat rigtig mange medaljer i atletik og svømning. I 2011 blev i alt 27 af 37 guldmedaljer og 50 medaljer ud af i alt 88 medaljer vundet i disse to sportsgrene. Derudover vinder USA medaljer i en traditionel paragren som basketball. En nyere styrkeposition i redskabsgymnastik kaster også medaljer af sig ligesom doublerækkerne i tennis. Derudover ser det meget tyndt ud for stormagten.

Vindere og tabere

Det er bemærkelsesværdigt, at Storbritanniens OL-værter fortsætter fremgangen og står til at forsvare den fjerdeplads i nationskonkurrencen, som de noget overraskende opnåede i 2008. Både mht. medaljer og top-8 point er Storbritannien nu bedre end Tyskland, og landets top-8 pointsum er nu større end nogensinde og 98 points eller 20 procent højere end i 2008.

Frankrig er det land, der har størst elitesportslig bredde i den forstand, at franskmændene vinder medaljer i flere sportsgrene end noget andet land. De evner dog ikke at omsætte dette til en høj samlet medaljehøst og pointsum.

Australien er på et klart lavere niveau end i 2008, men resultaterne er bedre end i 2009 og 2010, og det lader til, at den konstante tilbagegang siden OL på hjemmebane i Sydney i 2000 nu er bremset takket være gode resultater i især banecykling, men også svømning, sejlsport og roning. Landets medaljer og pointsum er på et niveau, der er langt højere end befolkningstal og økonomisk styrke tilsiger. I denne forstand er Australien fortsat elitesportens ubetingede supermagt.

Japan er omvendt på vej frem. Landets medaljehøst og pointsum er højere end nogensinde. I 2011 vandt japanerne 35 medaljer og scorede 402 point, hvilket er henholdsvis ni medaljer og 72 point mere end ved OL i 2008. Brasilien klarer sig også bedre end nogensinde både mht. medaljer og top-8 point. Opbygningen til OL i Rio de Janeiro er i fuld gang, og Brasilien vinder nu medaljer over en bred front i OL-disciplinerne.

Den store taber er Cuba, der har oplevet et brat fald i konkurrenceevnen. Ved de fem seneste OL fik Cuba i alt mellem 24 og 31 medaljer og mellem 245 og 328 top-8 point. I 2011 blev det til blot 12 medaljer og 148 top-8 point. Tendensen fra 2009 og 2010 fortsætter. Landet vandt i 2011 kun medaljer i fire sportsgrene, og selv i paragrenen boksning blev det kun til tre medaljer.

New Zealand – den store succeshistorie

Modstykket til Cuba er New Zealand, der er den helt store aktuelle succeshistorie. I 2011 vandt den lille nation i alt 22 medaljer (6 guld, 6 sølv, 10 bronze), og pointsummen var 190. Dette er en markant forbedring i forhold til 2010 (19 medaljer, 146 point) og endnu mere i forhold til OL 2008 (9 medaljer, 123 point). Dette skal ses i relation til det faktum, at OL

2008 var et af de bedste nogensinde for New Zealand. Landet vandt i 2011 medaljer i ti forskellige sportsgrene. Det blev til ni medaljer i roning og tre i sejlsport. Derudover var medaljehøsten spredt ud over otte forskellige sportsgrene, hvor medaljehøsten ikke var over to medaljer pr. sportsgren. Dette er i sandhed bemærkelsesværdigt, også i forhold til et dansk eliteidrætsperspektiv.

Danmarks befolkning er næsten 40 pct. større, og indkomsten pr. indbygger er mere end 2½ gang så stor i Danmark end i New Zealand. Både statslige og private støttemidler til elitesport er mindre end i Danmark, og den elitesportslige infrastruktur (trænere, rekruttering, medicinsk, fysiologisk og psykologisk støtte) er efter alt at dømme ikke på niveau med den danske. Alligevel klarer New Zealand sig langt bedre end Danmark, især mht. vundne medaljer, og det sker vel at mærke over en bred front og ikke kun i traditionelle paradegrene.

Danmark i vesteuropæisk og nordisk sammenhæng

I forhold til de vesteuropæiske lande, som vi normalt sammenligner os med, klarer Danmark sig imidlertid ganske godt. Det gælder i sammenligning med lande som Belgien, Schweiz, Østrig og Irland (se tabel 3 og 4), og det gælder i forhold til de øvrige nordiske lande. Sverige vinder flere medaljer og top-8 point end Danmark, omend forskellen er beskednen. I lighed med OL 2008 vandt Danmark i 2011 dog flere guldmedaljer end Sverige.

Norge vandt omvendt i 2011 flere guldmedaljer end Danmark på samme måde, som det var tilfældet ved OL 2008. Ved seneste OL var den norske top-8 pointsum også højere end Danmarks, men det er der blevet vendt rundt på siden da. I årene 2009-11 var den gennemsnitlige danske pointsum 114, mens den norske var 67. Bemærk dog, at opgørelsen kun dækker de sommerolympiske idrætsgrene.

I et lidt længere tidsperspektiv er det tydeligt, at den norske og den danske elitesportsmodel, der med henholdsvis Olympiatoppen og Team Danmark i spidsen har betydelige ligheder, resultatmæssigt har været markant mere succesfulde end de svenske og finske elitesportssystemer, der er uden lignende overbygninger, og som tilsvarende har et betydeligt fællespræg.ⁱⁱⁱ

Mest tydeligt er det i henseende til Finland, der frem til 1952 konstant var en af de allermest vindende nationer ved OL. Ved de seneste fire sommer-OL har Finland kun vundet halvt så mange medaljer som Danmark, og antal top-8 point har tilsammen kun udgjort 43 pct. af den danske pointsum. I 2011 gik det helt galt for Finland. Konkurrenceevnen er tilsyneladende faldet markant. Det blev kun til en enkelt bronzemedalje i brydning og slet ingen andre top-8 placeringer. Finland er nu rangeret på niveau med Jordan og Zimbabwe og under bl.a. Afghanistan, Botswana, Cypern, Grenada og St. Kitts & Nevis. Finland er verdensmestre i ishockey, og de har skiløbere, der kan klare sig på internationalt topniveau, men i disciplinerne ved sommer-OL er der ikke længere meget Paavo Nurmi og Lasse Viren over præstationerne fra de finske sportsfolk.

Appendiks: Beregningsmetode

I langt de fleste af OL-disciplinerne (267 af 302) medtages resultater fra VM 2011. I de øvrige discipliner (35) blev der ikke i 2011 afholdt VM i en enkeltstående konkurrence svarende til OL. Her medregnes i stedet følgende resultater: World Cup-finaler: riffel- og pistolskydning (10), volleyball (2); World Cup series total: triathlon (2); Champions Trophy: hockey (2); VM 2010 korrigeret for placeringer ved kontinentale mesterskaber i 2011: basketball (2), boksning, kvinder (3), holdkonkurrencer ridning (3); VM-20: fodbold, mænd (1). Der medregnes placeringer på verdensranglisten ved årets slutning i tennis (5), bordtennis, hold (2) og de individuelle discipliner i ridning (3).

Der gør sig særlige forhold gældende i flere idrætsgrene. I nogle konkurreres således om bronzemedaljer ved OL, men ikke ved VM, hvor der blev uddelt to sæt bronzemedaljer. Det gælder i badminton (5), bordtennis (4) og fægtning (individuelt) (6). Her medregnes de bronzemedaljevindere ved VM, der er højest placeret på verdensranglisten for 2010/2011 (fægtning), eller på tidspunktet for afholdelse af årets VM (badminton og bordtennis). I flere discipliner er det maksimale deltagerantal ved OL endvidere lavere end ved VM. Det er tilfældet for sejlsportsdisciplinerne, hvor flere både fra hver nation kan deltage i VM, mens der ved OL kun kan deltage én båd pr. nation i hver enkelt bådtype. I beregningen af medaljefordelingen for 2011 er der taget højde for dette. Det gælder også for bl.a. atletik, beachvolley, bordtennis, cykling, judo og kano & kajak, hvor det maksimale deltagerantal også er lavere ved OL end ved VM. I disse idrætsgrene er der placeringer på verdensranglisterne, der afgør, hvilke der rykkes op i placeringsrækkefølgen ved det imaginære OL for 2011. I tilfælde af, at der ved VM er flere medaljetagere pr. nation end det maksimale deltagerantal pr. nation ved OL, medregnes kun den bedst placerede, og de efterfølgende placeringer rykkes frem i medaljerækken. Der konkurreres ved VM i taekwondo i otte vægtklasser for både mænd og kvinder, mens der kun konkurreres i fire vægtklasser ved OL; der medregnes her resultater fra de vægtklasser, der ligger tættest på de, der indgår i OL-programmet.

Præcis det samme er tilfældet i brydning for kvinder. Også her medregnes fire af de otte vægtklasser, som der konkurreres i ved VM. Ved OL er det maksimale deltagerantal pr. nation i vægtløftning henholdsvis seks mænd og fire kvinder. VM 2011 vandt Kina flere end seks medaljer hos mændene, og både Kina og Rusland vandt flere end fire medaljer hos kvinderne. Kun de bedst placerede medaljetagere fra disse nationer (6/4) er medregnet, og de næstfølgende ved VM er rykket op i medaljerækken. I taekwondo kan hver nation ved OL højst stille med to mandlige og to kvindelige deltagere. Her er der ikke taget ikke hensyn til dette, hvilket indebærer, at Kina, Sydkorea og Iran i taekwondo er tildelt en medalje mere, end de har mulighed for at vinde ved OL. I tennis skal doublepar ved OL være fra samme nation. De bedste doublepar i verden består normalt af spillere fra forskellige nationer. I den beregnede medalje- og top-8 oversigt rangeres par pr. nation efter samlet pointsum på verdensranglisterne i herre- og damedouble ved udgangen af 2011-sæsonen.

ⁱ Placeringerne svarer i de fleste tilfælde til de faktiske placeringer ved årets VM i de pågældende sportsgrene. Der er dog følgende undtagelser: Der afholdes ikke VM i tennis. Derfor medtages placeringer på verdensranglisten ved årets udgang i stedet, hvilket er årsagen til, at Caroline Wozniacki placeres som nr. 1 i damesingle. Peter Gade vandt bronze ved VM, hvor begge tabere af semifinalerne vinder bronze. Ved OL kæmpes om bronzemedaljen. Peter Gade regnes i denne sammenhæng for bronzemedaljevinder, da han på konkurrencetidspunktet var højere placeret på verdensranglisten end den anden tabende semifinalist ved VM. Jonas Høgh-Christensen blev nr. 4 ved VM, men dette svarer til en 3. plads ved OL, da der var to britiske medaljevindere, og ved OL kan hver nation kun deltage med en båd. Pål Joenson stillede ved VM op for Færøerne, men Færøerne er ikke medlem af IOC og kan ikke stille med deltagere ved OL. Han forventes at stille op for Danmark ved OL. Ved badminton VM blev fem danske deltagere slået ud i kvartfinalerne. Disse

rangeres alle som nr. 5. det samme gælder Bo Søderberg & Anders Høyer, der i beachvolley VM nåede kvartfinalen. Der blev ikke afholdt VM i riffel- og pistolskydning i 2011. Derfor medregnes resultater ved World Cup finalen i stedet. Her blev Stine Nielsen nr. 6. Jacob Fuglsang blev nr. 10 ved VM i enkeltstart, men da der foran ham var to briter, to australiere og to tyskere, mens hver nation kun kan stille med en enkelt deltager ved OL, svarer dette til en 7. plads ved OL.

ⁱⁱ *Oversigten omfatter de 30 bedste nationer samt udvalgte andre udvalgte nationer.*

ⁱⁱⁱ Se bogen: "Nordic Elite Sports - Same Ambitions, Different Tracks". S.A. Andersen og Lars Tore Ronglan (red.), Oslo: Universitetsforlaget. <http://www.universitetsforlaget.no/boker/engelsk/katalog?productId=56746760>